

JUOZUI TUMUI- VAIŽGANTUI 155 M.

„SAVO LAIKMEČIO KŪRĖJAS“

Telšių rajono savivaldybės
Karolinos Praniauskaitės
viešoji biblioteka

Juozas Tumas-Vaižgantas

*Prof. Juozas Tumas-Vaižgantas
1928*

Gimė 1869 m. rugsėjo 20 d. Maleišiuose

Mirė 1933 m. balandžio 29 d. (63 m.) Kaune

Veikla: Lietuvos rašytojas, spaudos darbuotojas, literatūros istorikas, kritikas, visuomenės veikėjas, pedagogas, kunigas

Kauno kunigų seminarija

Žymūs apdovanojimai

- 1932 m. Vytauto Didžiojo 2 laipsnio ordinas
- 1928 m.
- Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Gedimino 2 laipsnio ordinas

BIOGRAFIJA

- Tėvai buvo pasiturintys ūkininkai. Šeimoje gimė 10 vaikų, iš kurių išaugo tik 5, dar 5 broliai mirė vaikystėje. Juozas buvo jauniausias, 10-as vaikas šeimoje.
- 1879–1881 m. mokėsi Kunigiškių pradžios mokykloje.
- 1881–1888 m. mokėsi Daugpilio realinėje gimnazijoje.
- 1888 m. rudenį įstojo į Kauno kunigų seminariją.

- Su vietos knygnešiais rūpinosi slapta jų draugija, gaudavo draudžiamos spaudos, ją platindavo, mokė vaikus skaityti.
- 1898 m. rugpjūčio 10 d. perkeltas vikaru į Kulius (Kretingos apskr.). Čia vėl aktyviai įsitraukė į knygnešių veiklą.
- 1893 m. lapkričio 28 d. išventintas kunigu ir paskirtas vikaru į Jelgavą.
- 1896 m. buvo vienas iš „*Tėvynės sargo*“ išleidimo iniciatorių, 1897–1902 m. faktinis jo redaktorius.

Vandos Zaborskaitės (Lietuvos literatūrologė, kritikė, eseistė, profesorė) teigimu, *Vaižgantas* yra labai giliai pažvelgęs į žmogaus prigimtį, sukūręs įspūdingus žmogaus grožio, energijos, talentingumo, gerumo paveikslus. Bet jis buvo ne mažiau akylas ir tamsiajai žmogaus pusei. Tačiau jam buvo svetima amžino teisuolio poza – esminis yra sugebėjimas pirma reikalauti iš savęs, o ne iš kitų, ir tai jo kūrybai ir jo gyvenimiškai laikysenai suteikia didelį moralinį svorį. Tuo *Vaižgantas* šiandien labiausiai ir šviečia mums, suprantantiems, kad mūsų dabartis ir ateitis labiausiai priklauso nuo mūsų pačių žmogiškumo, nuo sugebėjimo reikalauti pirmiausia iš savęs, kad taptume naujo savo tautos ir valstybės laiko žmonėmis.

1921 m. įkūrė Lietuvai pagražinti draugiją ir
1921–1924 m. jai vadovavo.

**Ką mūsų protėviai
įgijo, vertink ir
saugok!**

Istorinis įvykis Veliuonoje.

Lietuvai pagražinti Draugija 1924 m. lapkričio 17 d. perėmė savo globos brangiausią
lietuvių tautos istorinę vietą.

**Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino kapo kalną
ir piliakalnį Veliuonoje.**

Jis buvo per amžius apleistas.
Lietuvos istorijos mums Veliuona liejo molatinis korus cehras.
1388 m. čia buvo už Lietuvos nepriklausomybę Gediminas, Lietuvos sostinė įkūrėjas,
kurio mylimo šio mūsų aukštųjų pagerbto lietuvių buvo Lietuvoje. Iškilmingai sodintas
„Vilniaus Medis“.

Lietuva gedimino savo garbingos praeities!
Lietuva tai gerbdama, rūpinasi atstatyti savo brangias istorines Dekanas—piliakalnio.

**Tautiečiai! Ruoškite vakarelius, paskaitas apie Gediminą, apie
Veliuną.**

Sėmkitės iš šio istorijos šaltinio tautiško pasišvenčimo!
Vakarelių gryną pelos atsiminti Draugijai, Veliunos kalniui atstatyti.
Amerikoje galima piniūnus ir aukas įreiti į Universal State Bank.
3552 S. Halsted St. Chicago — Ill.

1925 metais Lietuvai pagražinti Draugija pakvies: visą Lietuvą į Veliunos iškilmę.
Todel padėkite, kad lig to laiko būtų tautos brangenybė atstatyta.

Kaunas, 1924 m. lapkričio 22 d.

**Lietuvai pagražinti Draugijos
Centro Valdyba.**

**Kaip bus malonu, kad gražiai sutvarkytuose piliakalniuose linksmiai
skambės jaunuosienės dainų ir orkestrų aidai.**

K. Norkavilius ir V. Adomaitis sukurė šią kampaniją. Manoma, kad Nr. 14. Tada 1931.
74730R

1924 m. išrinktas pirmuoju Tautinės Lietuvių
Studentų korporacijos *Neo-Lithuania* garbės nariu.

Lietuvių rašytojų ir žurnalistų sąjungos (nuo 1925 m. - Lietuvos) steigiamasis susirinkimas 1922 m.
sausio 31 d. Viduryje – Juozas Tumas-Vaižgantas

Juozas Tumas-Vaižgantas. Vilnius,
1908 m.

Vaižgantas perduoda laikraščio
„Viltis“ redaktoriaus pareigas
kunigui Fabijonui Kemėšiui
(A. Jurašaičio nuotrauka. Vilnius, 1911 m.)

Sėdi – Vaižgantas. Vilnius, 1918 m.

ZYMES SIGNALEMENT

Žmonos — Femme

Užsėtimus Profesion	{ kanauinis žurnalas chanoine-journaliste
Gimimo vieta ir laikas Lieu et date de naissance	{ kovinis ap Klaipėda 1869. VIII. 8
Gyvenamoji vieta Domicile	{ Kaunas.
Sėimos padėtis Etat civil	{ nesutęs - célibataire
Vėldos Visage	{ apvalus - ovale
Akių spalva Couleur des yeux	{ mėlyna - bleu
Plaukų spalva Couleur des cheveux	{ šviesi - gris.
Ypat. žymės Signes particul.	{

VAIKAI — ENFANTS

Vardas Nom	Amžius Age	Lytis Sexe

Žmona — Femme

Atvaizdas

Paso savininko parašas
Signature du titulaire

Kan. Dr. Juozas Zymas

Ir jo žmonos
et de sa femme

Dokumentai, kuriais patvirtėjus pasas duotas:

M. p. Nr. 569 - d 18668
K. R. M. j. o. Kaune 1929. I. 21

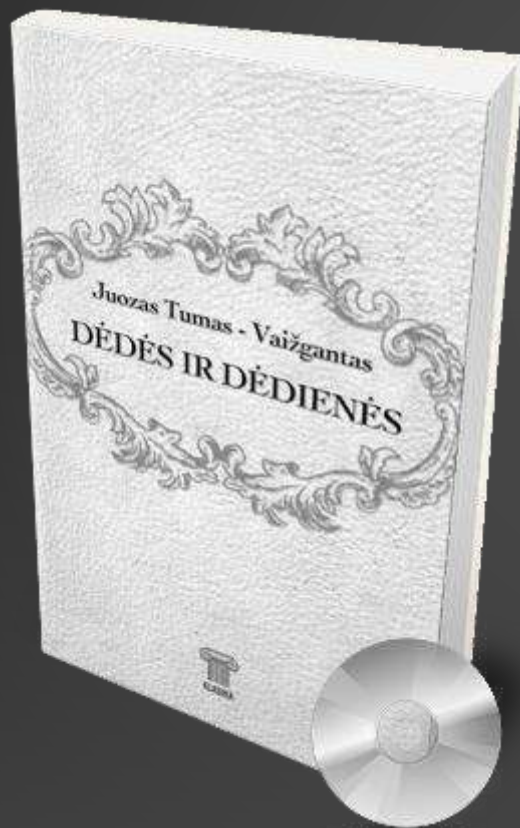
Vaižganto pasas

KŪRYBA

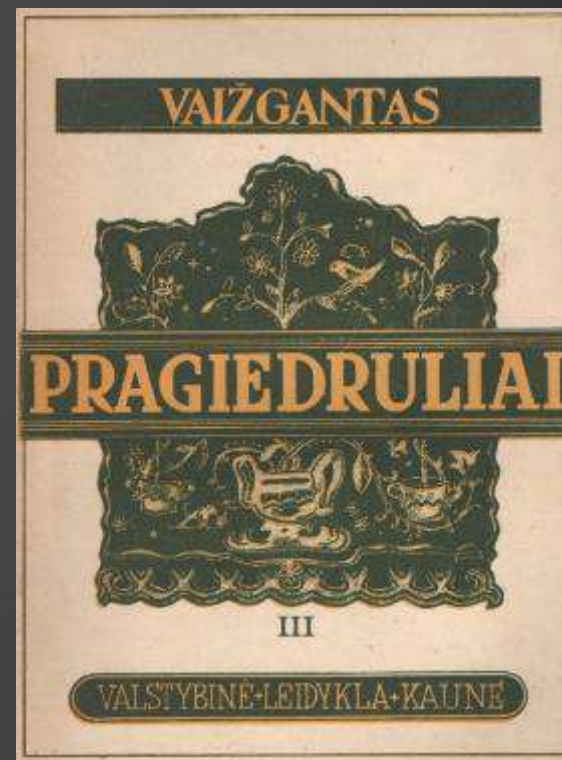
- Publicistinius straipsnius spausdino nuo 1890 m., grožinę kūrybą – nuo 1897 m. Grožinius kūrinius daugiausia pasirašinėjo Vaižganto slapyvardžiu, literatūros istorijos ir kritikos darbus – pavarde.
- **Kūrybos bruožai:** publicistinis pradas, lietuvių tautos būdo, jos kultūros prigimties apmąstymai, vienišo žmogaus jausmų ir etinių nuostatų, aistrų bei valios susidūrimas.

KŪRINIAI

Apysaka „Dėdės ir dėdienės“

Romanas „Pragiedruliai“

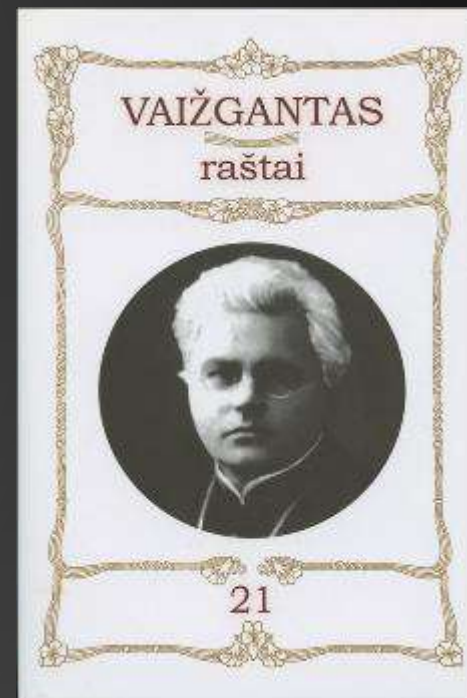
RINKTINIAI RAŠTAI

Vaižganto raštai: 19 t. – Kaunas; Vilnius: Švyturys, 1922–1938.

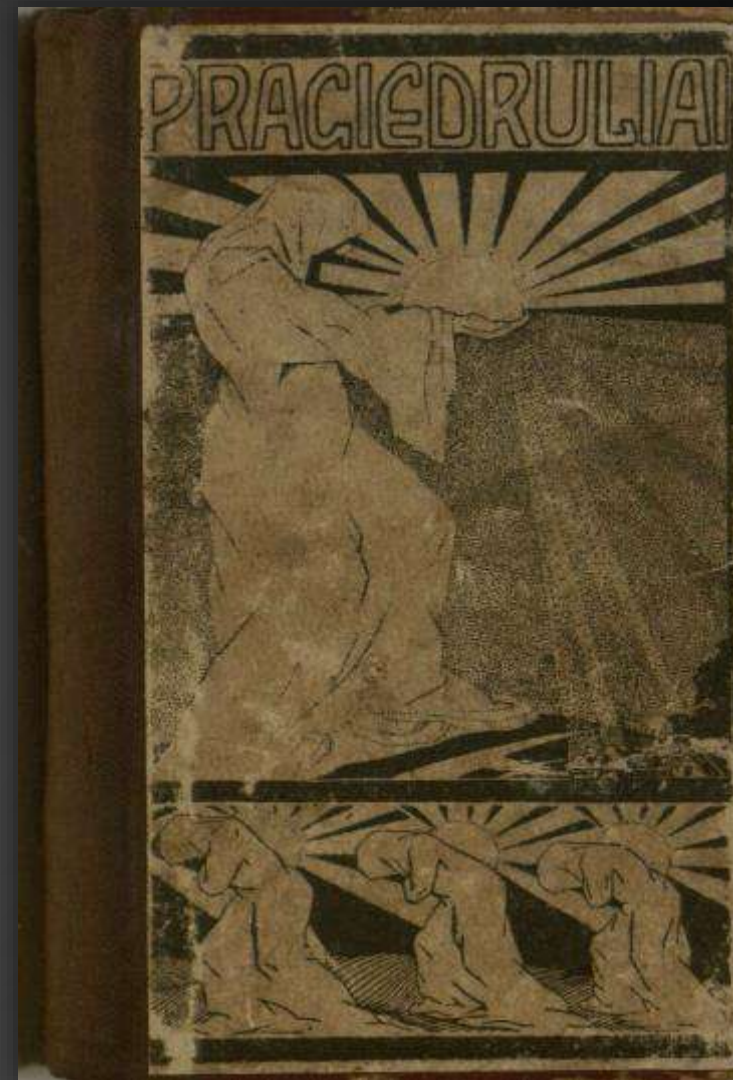
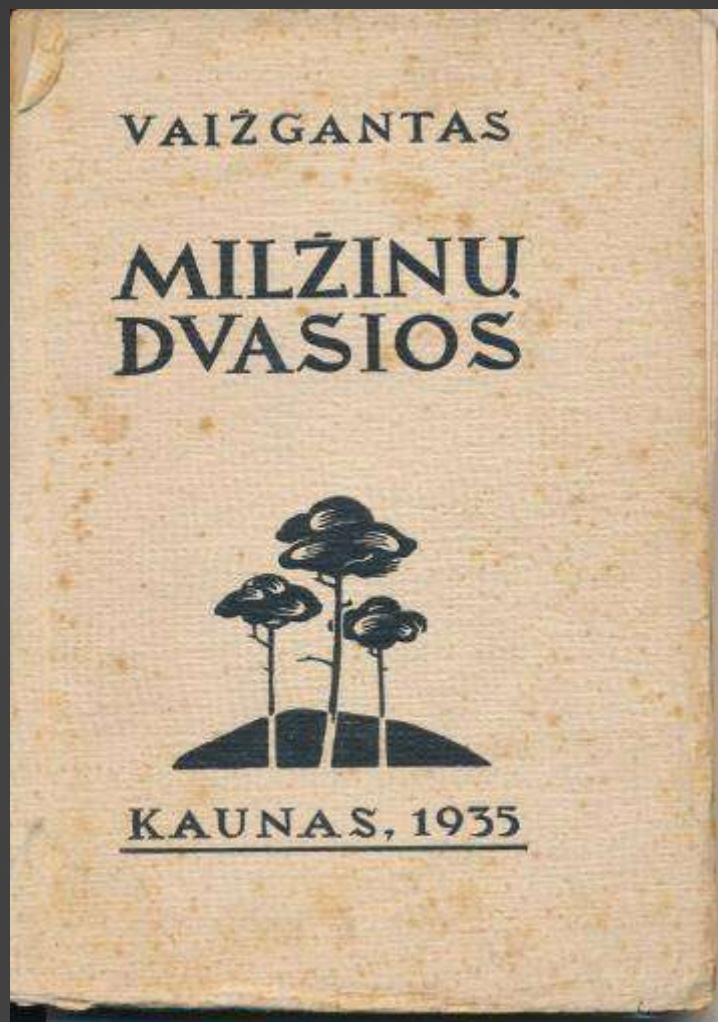
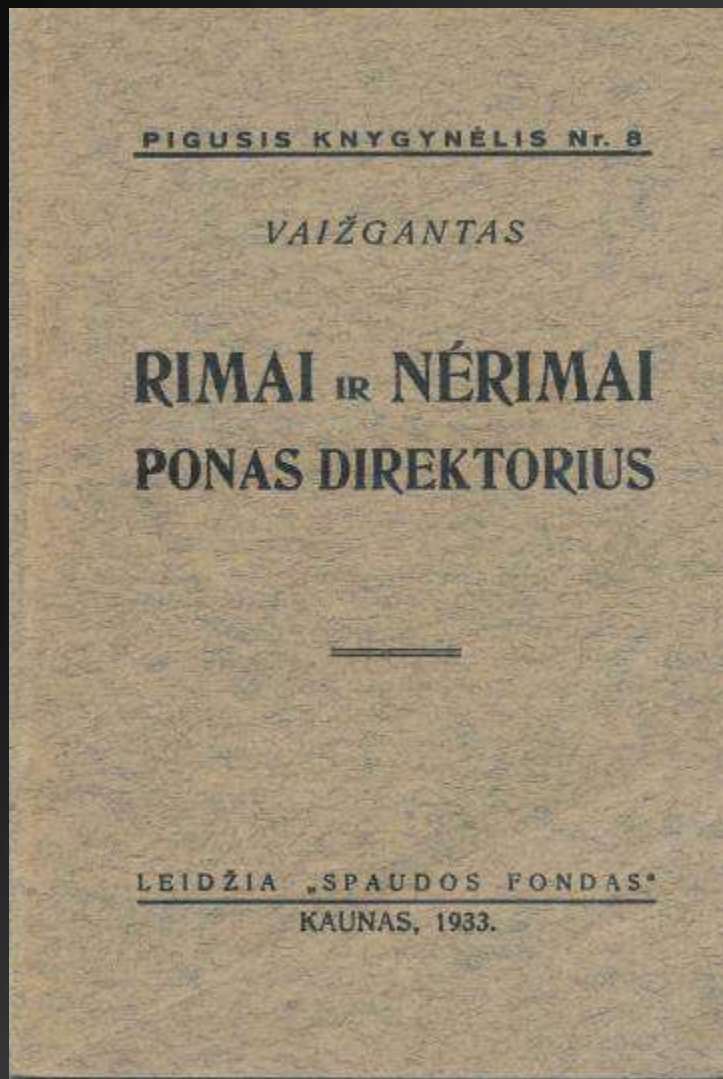
Rinktiniai raštai: 2 t. – Vilnius: Valst. grož. lit. leidykla, 1957.

Raštai: 3 t. – Kassel-Mattenberg, 1948.

Raštai. – Vilnius, 1994 (leidyba tęsiama).

KNYGOS

JUOZAS TUMAS- VAIŽGANTAS

Pragiedruliai

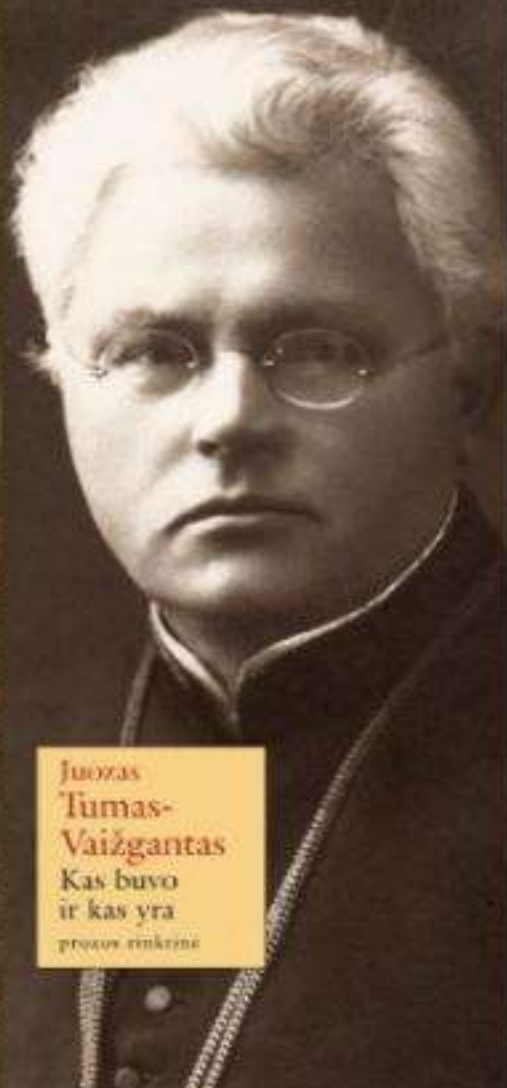
ŽALTYKSLE

ADKINIO SKALTIRIAI

Vaižgantas

LITUVIŲ LITERATŪROS LOBYNAS · XX AMŽIUS

Juozas
Tumas-
Vaižgantas
Kas buvo
ir kas yra
prozos rinktinė

Iš širdies ir tikru reikalu...

Juozo Tumo-Vaižganto
šeimyninė korespondencija

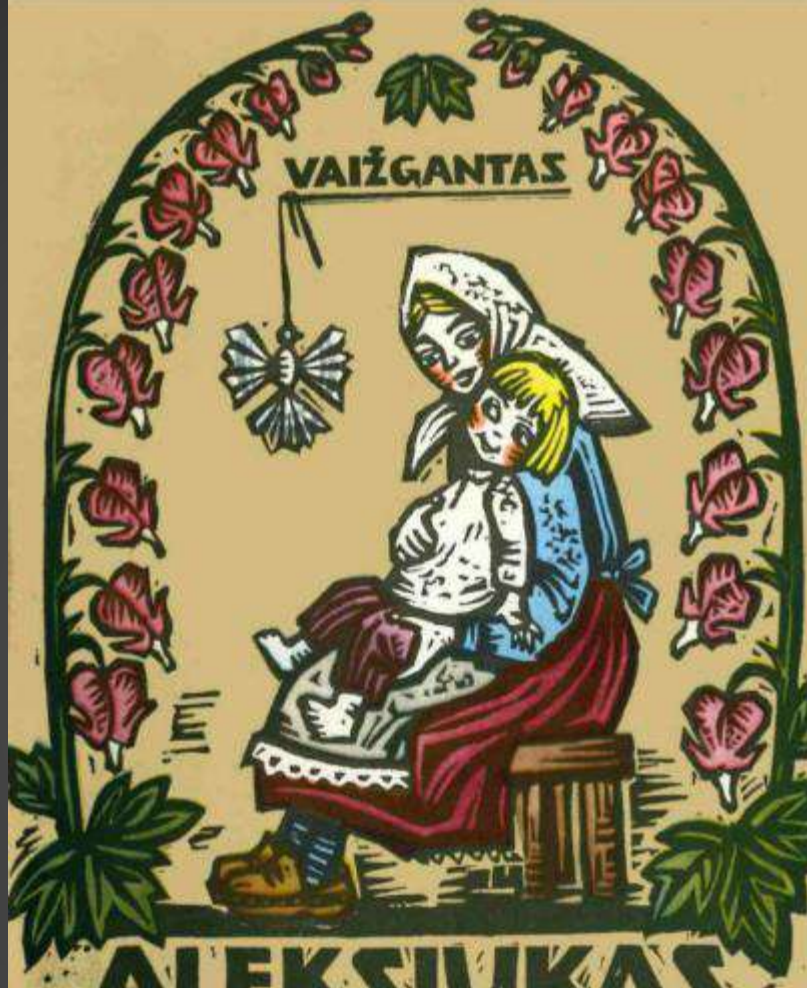
JUOZAS TUMAS-VAIŽGANTAS

MIKUTIS
GAMTININKAS

MOKINIO SKAITINIAI

VAIŽGANTAS

ALEKSIUKAS
IR MOTUTĖ

VAIŽGANTAS

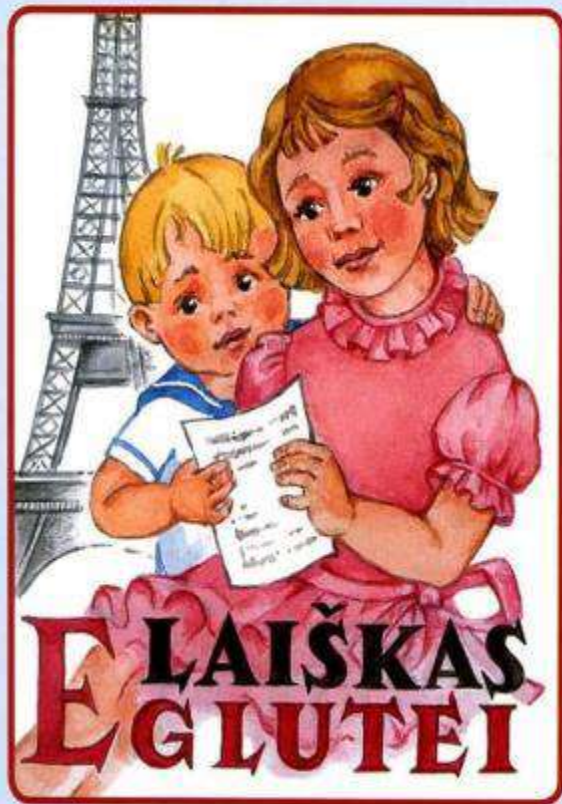
NEBYLYS

VAIŽGANTAS

**VALIULIO
PASAKA**

JUOZAS TUMAS-VAIŽGANTAS

**LAIŠKAS
EGLUTEI**

VAIŽGANTAS

TÈVELIS
OBUOLI REŠKIA

[illegible]

Užrašai

№ 38

Gloss Notes

Vaižganto užrašų knygelė

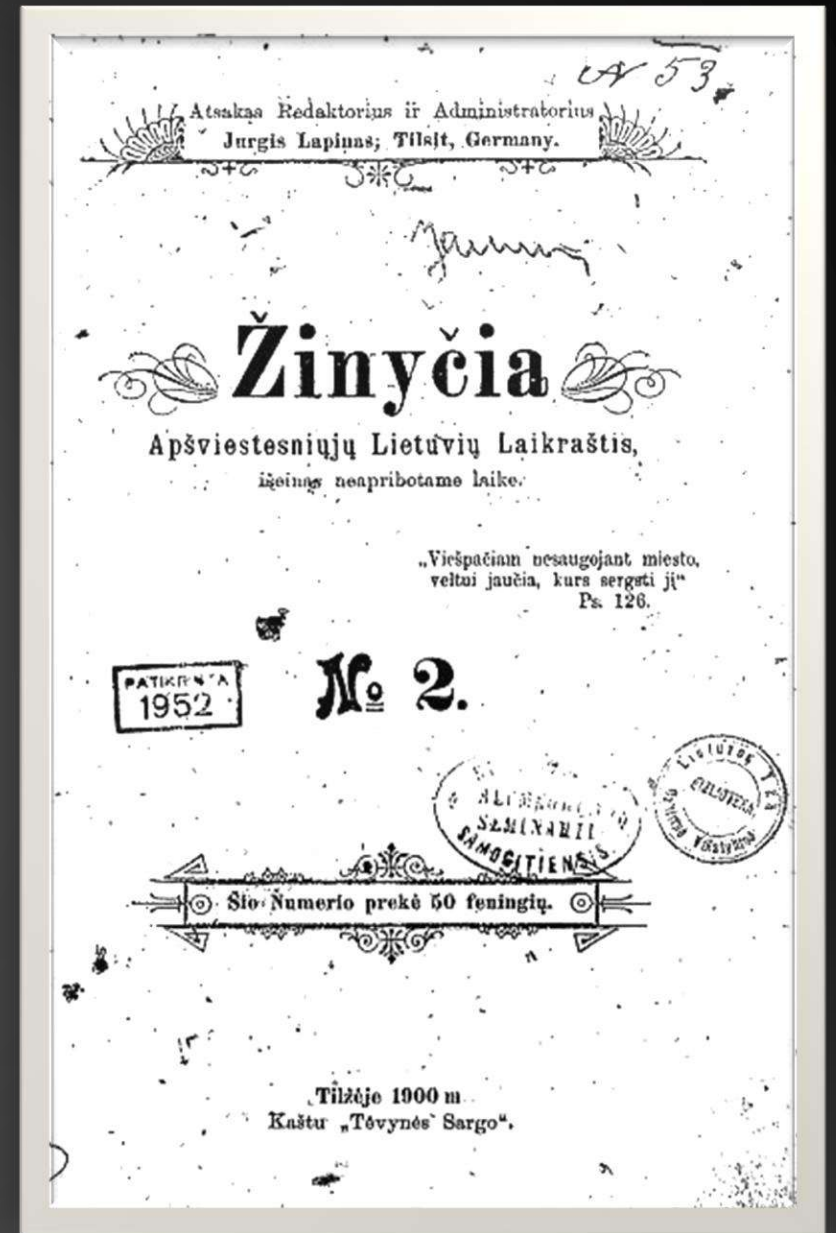
1 amaranth
 1 m...
 2 b... - 1 centifolia
 2 k...
 2 d...
 1 k...
 1 v...
 m...
 w...
 it m...
 d...
 1 bl...
 1 m...
 b... 3 k...
 1 k... 7 p...

1 palat... 1 p...
 Al...
 k...
 W... 20 — 8r
 Al... 8r
 Hr K... 15r
 Hr K... 25m
 W... 20m
 W... 8m
 Hr C... 40m
 Hr K...
 1 K... 125m
 1 c... 95r
 10 p... m... 174
 2 p... m...
 10 p... m...
 10 p... bulb

Vaižganto užrašų knygelė, atvartas

1900 m. pradėjo leisti laikraštį
„Žinyčia“.

Žinyčia – apšviestiesniųjų lietuvių
laikraštis, išeinąs neapribotame laike,
katalikiškas, inteligentijai
skirtas žurnalas, ėjęs 1900–1902 m.
nereguliariai Tilžėje. Pirmasis lietuvių
kultūros žurnalas Didžiajai Lietuvai.

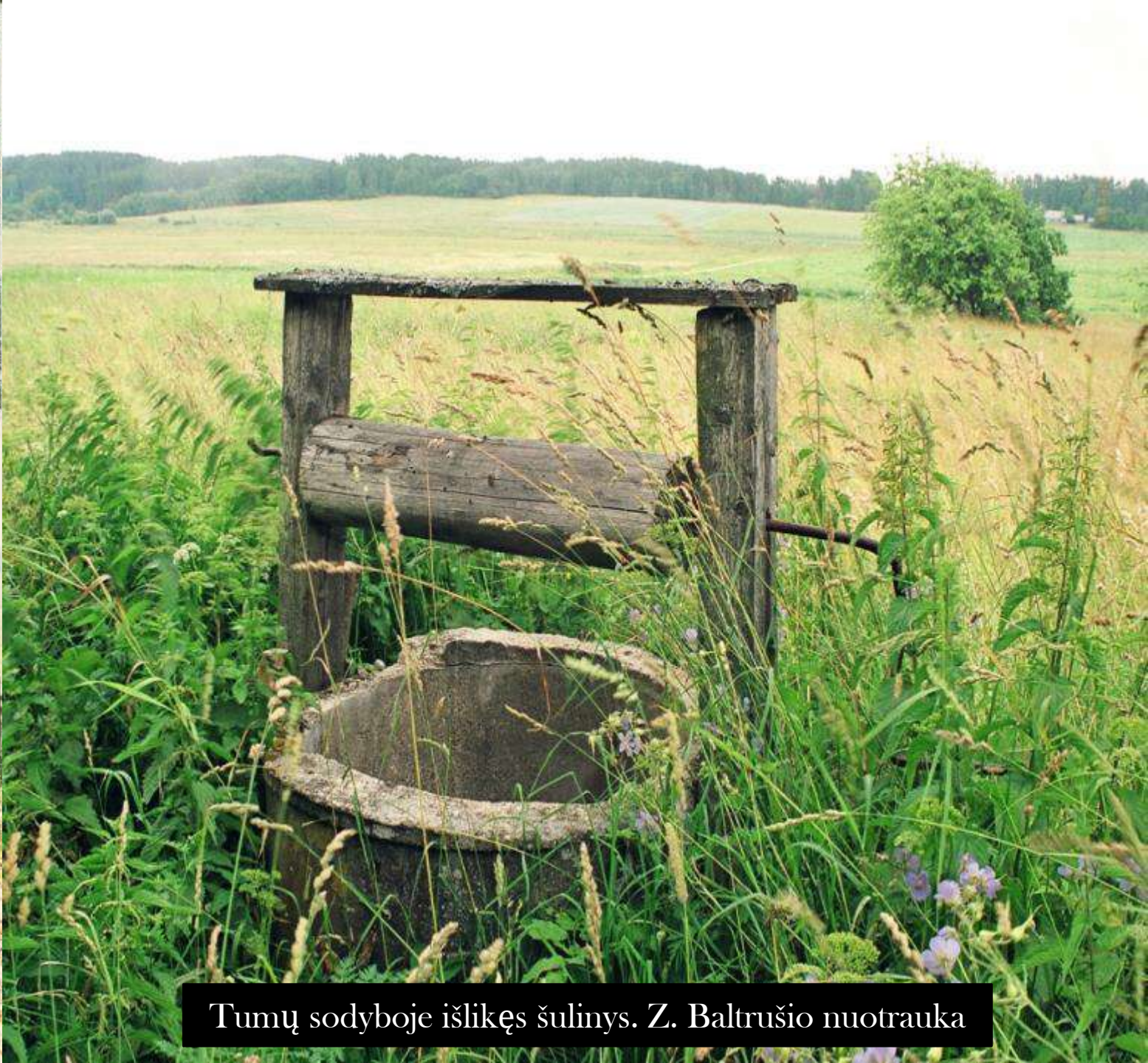

ATMINIMO ĮAMŽINIMAS

Paminklas Vaižgantui, kur stovėjo Tumų sodyba. Z. Baltrušio nuotrauka

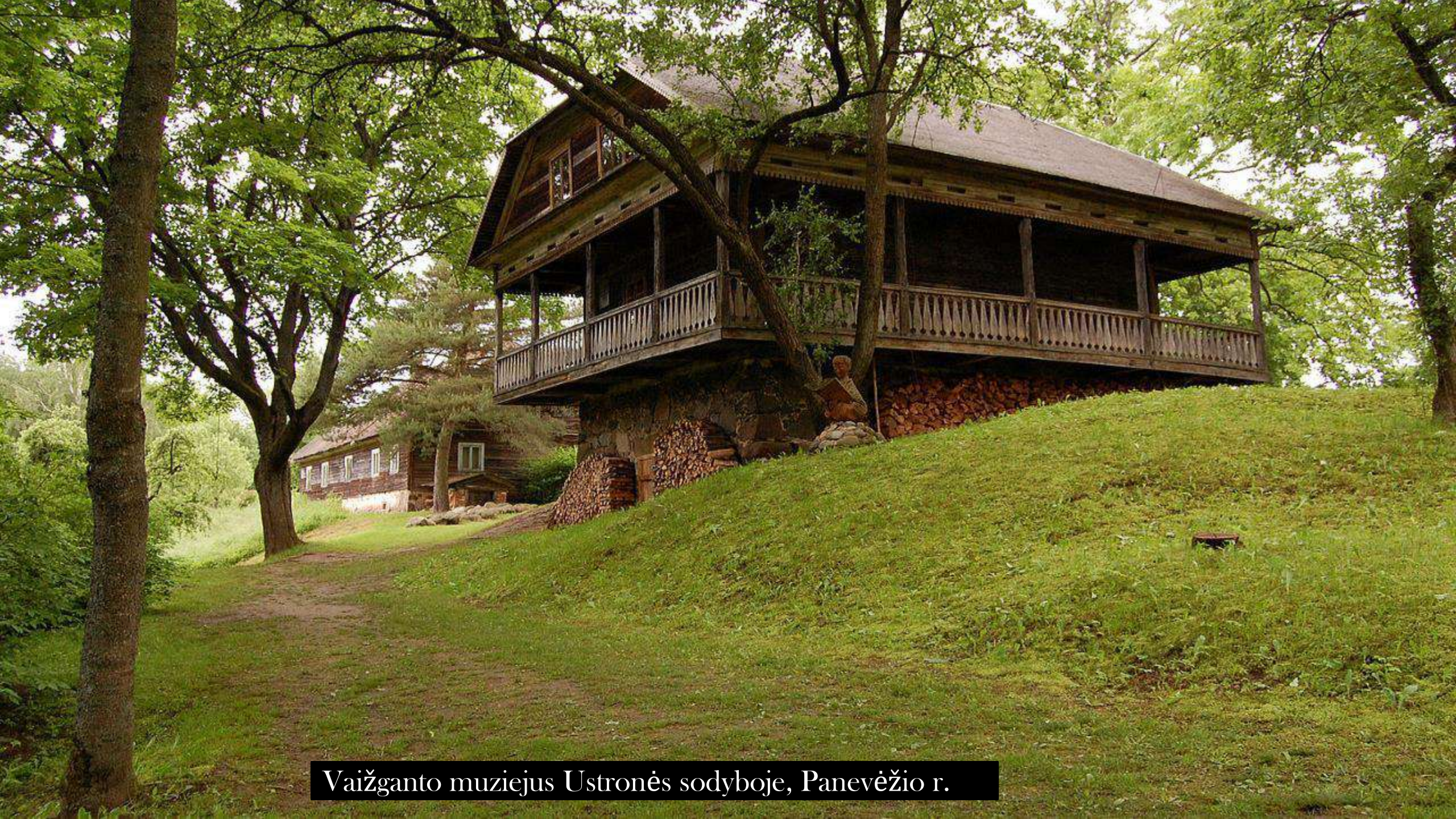
Tumų sodyboje išlikęs šulinys. Z. Baltrušio nuotrauka

PAMINKLAS DIDŽIAJAM LIETUVIUI: J. Tumas-Vaižgantas Vytauto Didžiojo bažnyčios šventoriuje

Vaižganto gimtajame Svėdasų krašte (Anykščių rajonas) nuo **1987 m.** veikia Svėdasų krašto (Vaižganto) muziejus, įkurtas buvusios Kunigiškių pradžios mokyklos pastate. Šią mokyklą lankė ir Vaižgantas, vėliau mokykla vadinosi kanauninko Juozo Tumo-Vaižganto vardu.

Vaižganto muziejus Ustronės sodyboje, Panevėžio r.

Vaižganto memorialinis butas-muziejus prie Vytauto bažnyčios, Aleksoto g. 10, Kaunas.

Vaižganto tiltas per Šventąją, Anykščių r.

KTU Vaižganto progimnazija, Skuodo g. 27, Kaunas.

Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnazija, Anykščių r.

Rokiškio Juozo Tumo-Vaižganto gimnazija, M. Riomerio g. 1, Rokiškis.

Suolelis „Vaižganto akiniai“ Mažeikių Henriko Nagio viešojoje bibliotekoje.

- Atminimo lenta Mosėdyje, Akmenų g.
- Bronzinio, ant suoliuko sėdinčio Vaižganto paminklas prie Vytauto bažnyčios (2019 m., skulptorius Gediminas Piekuras).
- Lietuvos pašto ženklas (2019 m., dailininkė Ugnė Žilytė).

ŠALTINIAI

- <https://vaizgantas.wordpress.com/autoriaus-biografija/autoriaus-kuryba/>
- <http://www.anykstenai.lt/asmenys/asm.php?id=563>
- <https://maironomuziejus.lt/post-t-exhibitions/juozas-tumas-vaizgantas-1869-1933-virtuali-paroda/>

PARODĄ PARENGĖ VAIKŲ IR JAUNIMO APTARNAVIMO SKYRIUS

2024 m. rugsėjis